

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

"Sei hilekoko gaia:" atalean, hainbat kontsumo-gai landuko dugu gure aldizkarian, zabal landu ere. Gure aldizkariaren lehen zenbakirako, komunikabideetan asko hitz egiten duten gai bat aukeratu dugu, interes handia eragiten baitu jendearengan eta gobernu-estamentu guztietan.

"KONTSUMO IRAUNKORRA"

Oso ohikoak suertatzen zaizkigu "kontsumo iraunkorra" eta "Garapen Iraunkorra" terminoak, hainbat lekutan entzunda: telebistan, irratian, etab. Litekeena da termino horiek honako hauekin lotzea: erosketa ez-konpultsiboarekin, antiglobalizazioarekin, energia berriztagarriekin, eta, batez ere, produktu ekologikoen kontsumoarekin.

Baina... Zein da termino horien egiazko esanahia? Zergatik aipatzen digute egunero, behin eta berriz, kontsumo/garapen iraunkorra?

Gaurko zenbakian, galdera horri eta beste batzuei modu errazean erantzuten saiatuko gara.

Garapen Iraunkorraren aurrekari historikoak

Azter dezagun labur-labur gure iragan hurbilaren historia. Historiari dagokionez, gure herria garapen-bidean egon da orain dela gutxi arte.

Adinduek oraindik ere gogoan dute etxeetan ez zegoela telefonorik, oso jende gutxik zuela autoa, irratia entzuteko bizilagunen baten etxera joan behar izaten zela...

Imajinatzen duzu eskuko telefonorik, autorik edo discmanik gabe bizi behar izatea? Are gehiago: ahal izango zenuke?

Gaur egun, gauzak asko aldatu dira, eta, irratiaren gain, merkatuak bestelako aurrerapen teknologikoak eskaintzen dizkigu, hala nola mp3-a, discmanak, etab. Ia ez dago autorik edo auto bat baino gehiago ez duen familiarik; eskuko telefonoz hitz egiten dugu oinez goazela; argazki-kamera digitalei esker, argazkiak ez dira "errebelatzen"; etab. **Azken batean, ahalmen ekonomiko eta teknikoak aurrera egin du.**

Herri garatua bilakatu gara!

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

Gure gizarte-eboluzioa produkzioa eta kontsumoari loturik dago. Horren arabera, ongizatea eta bizi-kalitatea dakartziguten ondasun materialak lortzen ditugu.

Eredu hori da nagusi munduko zati handi batean, alde batzuk gorabehera eta hori guztia gizarte-garapeneko prozesu logikotzat hartu dugu.

Kontsumo-gizartearen ereduko garapenaren ondoriozko arazoak

Bizi dugun garapen horrek, ordea, arazoak ere ekartzen dizkigu. Izan ere, munduan hiru arazo nagusi ditugu gaur egun, kontsumo gizarte eredu horren ondorioz: **ingurumen-arazoa**; **arazo ekonomikoa**, Iparraldeko eta Hegoaldeko herrialdeen arteko desberdintasunek eragina; eta, bi arazo horien ondorioz, **gizarte-ezberdintasunak**.

1. Ingurumen-arazoa. Kutsadurak edo klima-aldaketak gure bizi-kalitatean zuzeneko eragina du. Horrez gain, baliabideak modu masifikatuan produzitzearen ondorioz, aurreikus genezake gure produkzioak ere gorabeherak izango dituela etorkizun hurbilean; izan ere, gaur egun hartarako erabiltzen ditugun baliabideak agortzen ari dira.

2. Gaur egungo arazo ekonomikoaren arrazoa, berriz, honako hau da: herrialde aberatsen eta herrialde pobreen arteko aldea izugarria da, eta gaindiezin bihurtzen ari da.

3. Gizarte-arloko desberdintasunak. Herrialde azpigaratuek duten muturreko pobrezia eragoerak bestelako arazoak dakartza, hala nola kanpo-zorra, haurren esplotazioa, etab.

Zein da Euskadin dugun egoera?

Lehen aipatu dugunez, herrialde garatua da gurea. Hortaz, pribilegio-egoeran gaude ekonomiari eta gizarteari dagokienez, gutxien taldean. Munduko biztanle gehien taldea, aldiz, pobrezian bizi da.

Uzten dugun aztarna ekologikoari buruz Eusko Jaurlaritzak egin zuen azterlana – "Euskal Autonomia Erkidegoko aztarna ekologikoa" izenekoa, 2005eko urtarrilean argitaratua– erreferentziatzat hartzen badugu, ondorio garbia aterako dugu. Planeta guztiak izango balu gure bizimodua, bi planeta eta erdi beharko genituzke bizimodu horri eusteko gastatu beharreko baliabideak lortzearren.

Eta egoera horrek luze iraun dezakeela sinetsi nahi izan arren, egia esan, gure

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

gazteen belaunaldiak eragin suntsitzaile horren ondorioak jasan beharko ditu. Beraz, erritmo horri eutsiz gero, XXI. mendea amaitu baino lehen erreserbak agortuko direla aurreikusi da.

Zertan datza garapen iraunkorra?

"Garapen iraunkorra honako hau da: egungo premiak asetzen dituen garapena, betiere etorkizuneko belaunaldiek beren premiak asetzeko duten aukera arriskuan jarri gabe".

Bestela esanda, egungo oinarritzko premiak ase behar dira, etorkizuneko garapen sozioekonomikoaren eta bizi-kalitatearen oinarria suntsitu gabe. Beraz, maila guztietako politikak eta praktikak aldatu behar dira, norberaren eremutik hasita eta nazioarteko eremuraino.

kontsumitzaileak garen aldetik...

Garbi dago utilitario txikia erosi ordez lur orotako auto bat edo kirol-auto bat erosten badugu, auto horrek irautean duen bitartean gure gain izango dugun gasolina-kontsumoa askoz ere handiagoa izango dela. Batzuetan, ezinbestekoa izango zaigu lur orotako auto bat erostea, bertaratzea zaila den lekuetan bizi garelako adibidez; beste batzuetan, berriz, modaren, publizitatearen eta abarren eraginez erosten dugu.

Baina, autoak ote dira iraunkorrak ez diren bakarrak? Ez. "Ez-iraunkortasuna" produktu eta egoera askoren baitan dago, nola produktu eta egoera globalen hala banakakoen baitan:

- Ingurumenerako kaltegarriak diren konposatu kimikoak erabiltzen dituzten produktuen baitan.
- Eskulana merkatzearen garapen-bidean dauden herrialdeetan egindako produktuen baitan.
- Beste eskualde batzuekin desleial lehiatzen diren produktuen baitan.
- Hurrek egindako produktuen baitan.
- Xahutze-egoeren (hala nola ura edo berogailua beti martxan edukitze, etab.) baitan, eta abarretan.
- Ura xahutzean.

Ikusten dugunez, erabili beharreko produktuei buruz gutako bakoitzak egindako aukerak ere eragina du ekonomiaren, gizartearen eta ingurumenaren arloko ereduari.

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

Zer izan behar dut kontuan kontsumo iraunkorra egiteko?

Kontsumitzaileok kontsumo arduratsua egin dezakegu eta egin behar dugu, hau da, ez ditugu kalitatea eta prezioa soilik kontuan izan behar zer erosi erabakitzean; aldiz, kontsumo osasungarria, segurua, jasangarria, solidarioa eta eraginkorra egin behar dugu, betiere bertan inplikaturik dauden enpresen gizarte-ardura kontuan izanik eta kontsumitzaileok dugun ardura eta ahalmena inoiz ahaztu gabe.

Horrenbestez,

- **Modu ekologikoan landutako produktuak edo ingurumenari kalterik eragiten ez dioten produktuak kontsumitzen baditugu**, produktu kimikorik gabeko produkzioa duten produktuen eskaintza areagotzea bultzatuko dugu.
- **Produktu birziklatuez egindako produktuak erosten baditugu**, landutako materialak berriz aprobetxatzea bultzatuko dugu, eta, beraz, natura-baliabideak iraunarazten lagunduko dugu.

- **Beirazko ontziak aukeratzen baditugu**, kontsumo iraunkorraren alde egingo dugu. Izan ere, beiraren % 100 birzikla daiteke, berriz erabil daiteke eta nahi adina aldiz birzikla daiteke.
- **Ontziaren ordezkari produktua hartzen badugu aintzat**, ontzien kopurua murrizten lagunduko dugu, planetan pilatzen den zaborra gutxitzen lagundu ere.
- **Tokiko edo garaian garaiko produktuak kontsumitzen baditugu**, tokiko ekonomiari eta kulturari lagunduko diegu. Gainera, produktuen garraioaren erabilera murrizten lagunduko dugu, eta, beraz, baita kutsadura gutxitzen ere.
- **Bidezko merkataritzako produktuak kontsumitzen baditugu**, planetako biztanle guztientzako bidezko lan-baldintzen alde egingo dugu.

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

- **Energia eraginkor erabiltzen badugu**, energia-baliabide naturalen arrazoizko erabilera bultzatuko dugu, eta, beraz, ingurumenarekiko eragin negatiboak murrizten lagunduko dugu.
- **Ura arduraz erabiltzen badugu**, ahal dugun neurri txikian mesede handia egingo diogu planetari.

- **Garraio publikoaren erabilerari lehentasuna ematen badiogu**, gure etxeko ekonomiari mesede egiteaz gain, ingurumena zaintzea bultzatuko dugu (energia aurrezten da, gas kutsagarrien emisioa murrizten da...).
- **Beharrezkoa dena baino erosten ez badugu**, garapen iraunkorraren alde egingo dugu. Garapen iraunkorra zentzuzko kontsumoarekin hasten da.

Kontsumitzaile arduratsuak argi eduki behar du ingurumenari kalte egiten dion edo kalterik egiten ez dion produktu bat erosten ari den, edo produktu horren eskulana merkeena den, edo, are gehiago, haurren lan-esplotazioaren bidez egin den produktu hori.

Produktu bat erosterakoan edo zerbitzu bat erabiltzerakoan, garrantzitsua da honako hausnarketa hau egitea, adibidez: produktu jakin baten truke ordaintzen den dirua zertan inbertitzen den, zer portzentaje bideratzen den publizitaterako, zure diruaren zer portzentaje bideratzen den ontzia ordaintzera eta zein edukia ordaintzera, edo zer portzentaje iristen den azkenean ekoizleen eskuetara.

Bestela esanda, merkaturatzeko prozesua argia izatea eskatu behar da.

Eta gainera, "Bidezko Merkataritza": Kontsumo iraunkorraren adibide baliagarria

Kontsumitzaileak garen aldetik, ohartuta gaude lehen aipaturiko gauza horiek guztiak aintzat hartzea zaila eta/edo nekeza izan daitekeela.

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

Nola egin dezaket kontsumo arduratsua etiketa eta ezaugarri bakoitza aztertzen ibili behar izan gabe? Bidezko Merkataritzako produktuak dira eskueran dugun tresnetako bat.

Erosten ari garenean, zenbait produktuk honako etiketa hau edo horren antzekoa dutela ikusten dugu:

Produktu hori Bidezko Merkataritzaren irizpideei jarraiki merkaturatu dela ziurtatzen du etiketa horrek. Baina... Zeintzuk dira irizpide horiek?

Produkzioa

Hegoaldeko herrialdeetako pertsona behartsuak erakunde parte-hartzaile eta demokratikoak eratuz antolatzen dira. Honako hauek dira erakunde horien ezaugarriak:

- Ingurumena eta tokiko kultura errespetatzea.
- Soldata eta lan-baldintza duinak.
- Haurren esplotaziorik ez.
- Genero-berdintasuna.

Inportazioa

Erakunde inportatzaileen eta produtzaitzaileen arteko harremanek honako ezaugarri hauek dituzte:

- Zuzeneko harremana, bitartekotzarik gabea.
- Prezio duina eta bidezkoa ordaintzea.
- Merkataritza- eta finantza-kudeaketa argia.
- Epe luzerako merkataritza-harremana.
- Gizarte-arloko inbertsioak.
- Prestakuntzarako eta laguntza teknikorako programak.
- Sentsibilizazio-lana.

Seihilekoko gaia: Kontsumo iraunkorra

Hortaz, hori guztia kontuan izanik, ziur egon gaitzeko zigilua duen produktuak ez diola ingurumenari kalterik egiten eta solidarioa eta kalitate handikoa dela.

Bidezko merkataritzaren zigilua ez duen beste edozein produktuk ziurta dezake zigilua dutenek adina errespetatzen duela ingurumena?

Bai, bidezko merkataritzako dendetan saltzen diren eta horrelako zigilurik ez duten produktuak dira. Oro har, GKEren batek babesten ditu, lehen aipaturiko betekizunak betetzen dituztela ziurtatuta.

Etiketaren arabera ekologikoak diren produktuek ere errespetatzen dute ingurumena. Produktuak etiketa hori badu (produktu ekologikoa), oro har esan daiteke produktu hori produzitzeko ez dela produkzio-ingurunea narriatu eta, horrez gain, ez dela erabili ez pestizidarik, ez ongarririk, ezta bestelako konposatu kimikorik ere.

Era berean, ez dira ahaztu behar zigilu bereizgarriak ez duten eta beste batzuk baino iraunkorragoak diren merkaturako produktuak, hala nola hurbileko

faktoretakoak edo zati batean eskuz landutako produktuak, etab.

Orain zure txanda da

Orain arteko guztia ikusi ondoren, zuri dagokizu jardutea, eta hainbat jokabide izan dezakezu:

- Burua ezkutatzeari, hau da, ezer gertatuko ez balitz bezala jardutea.
- Kontsumitzeari uztea eta harri-arora borondatez itzultzea.
- "Garapen Iraunkorraren" alde egitea eta kontsumo iraunkor eta jasangarria egitea.

Orain badakizu zer den "garapen eta kontsumo iraunkorra", zein den gure egoera eta norantz goazen. Hortaz,

Zeuk erabaki!

